

Innehållsförteckning

1. Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning	5
2. Översikt av strategisammanhanget	6
2.1 Förändringar i strategisammanhanget.....	6
2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget	7
2.3 Synergier med andra svenska strategier	8
3. Resultatredovisning	8
3.1 Sidas bidrag till förändring på strateginivå.....	8
3.2 Stödområde 1: Ekonomisk integrering med EU och marknadsekonomisk utveckling.....	10
3.2.1 Mål 1: (VB) Stärkt kapacitet hos institutioner för fortsatt ekonomisk integration med EU	10
3.2.2 Mål 2: Konkurrenskraftiga små och medelstora företag	10
3.3 Stödområde 2: Stärkt demokrati, ökad respekt för mänskliga rättigheter och mer utvecklad rättsstat	11
3.3.1 Mål 3: En mer effektiv offentlig förvaltning med stärkt administrativ kapacitet att genomföra reformer för EU-närmandet	11
3.3.2 Mål 4: Offentliga tjänster levereras av bättre kvalitet utifrån principer om icke- diskriminering och lika rättigheter och med minskad korruption	12
3.3.3 Mål 5: Ett mer effektivt rättsväsende, som i högre utsträckning garanterar rätten till en rättvis rättegång (och inkluderar ett utvecklat straffrättsligt system), i enlighet med europeisk standard	13
3.3.4 Mål 6: Minskat könsrelaterat våld, hatbrott och människohandel.....	13
3.3.5 Mål 7: En mer demokratisk och effektivare polisstyrka	14
3.3.6 Mål 8: Ett mer pluralistiskt civilt samhälle inklusive politiska partier med stärkt folklig förankring.....	14
3.3.7 Mål 9: Förbättrade förutsättningar för befolkningens demokratiska ansvarsutkrävande och deltagande i politiska processer inklusive främjande av fria val.....	15
3.3.8 Mål 10: Friare och mer oberoende medier	16
3.3.9 Mål 11: Att partnerländerna i högre grad uppfyller internationella och nationella åtaganden för mänskliga rättigheter, jämställdhet (inklusive EU:s strategi för jämställdhet), och icke-diskriminering	16
3.3.10 Mål 12: Kvinnor och män har i högre utsträckning samma makt att forma samhället och sina egna liv	17
3.3.11 Mål 13: Ökat förtroende och försoning mellan parterna i och mellan länderna	17
3.4 Stödområde 3: Förbättrad miljö och begränsad klimatpåverkan	18

3.4.1 Mål 14: Samarbetsländerna stärker sin efterlevnad av EU:s regelverk och internationella avtal om miljö, klimat och energi	18
3.4.2 Mål 15: Stärkt miljömässigt ansvarstagande hos allmänhet, näringsliv och civilsamhälle	18
3.4.3 Mål 16: Hållbarare offentliga tjänster på områden såsom vatten och avlopp, avfallshantering, effektiv energianvändning och förnybar energi	19
4. Implikationer för den nuvarande strategin	19
4.1. Implikationer	19

Om strategirapporten – syfte och upplägg

Strategirapportens syfte är att rapportera Sidas strategigenomförande till regeringen. Strategirapporten tjänar som underlag till vårsamråden med Utrikesdepartementet (UD) samt till Regeringskansliets (RK) resultatrapportering. Sida är avsändare och UD är målgrupp för och mottagare av strategirapporten.

Vid sidan av strategirapporten redovisar Sida sin verksamhet till regeringen genom årsredovisningen. Strategirapporten går djupare och redogör för strategigenomförandet per strategimål för varje strategi och drar även framåtblickande slutsatser.

Strategirapporten är utformad i enlighet med regeringens riktlinjer för strategier. Strategirapporten ska redovisa, analysera och bedöma resultaten av strategigenomförandet i förhållande till angivna strategimål¹ samt redogöra för implikationer för det fortsatta strategigenomförandet. Vid behov ska rapporten redovisa förändringar i förutsättningarna för genomförandet. Det finns tre typer av strategirapporter: Strategirapport år 1, årlig strategirapport och fördjupad strategirapport.

1. **Strategirapport år 1** skrivs för strategiperiodens första år efter genomförd operationalisering. Rapporten sammanfattar slutsatser och redovisar resultat från genomförandet av föregående strategi (i de fall det finns en tidigare strategi). Denna strategirapport redogör även för den förändringsteori som ligger till grund för Sidas stöd inom strategin, centrala överväganden samt hur verksamheten ska genomföras och följas upp under strategiperioden.
2. **Den årliga strategirapporten** skrivs för de år då varken en fördjupad översyn eller operationalisering genomförts.
3. **Den fördjupade strategirapporten** skrivs näst sista året av strategin efter att en fördjupad översyn genomförts. Rapporten redogör för slutsatserna från den fördjupade översyn av strategigenomförandet som sker en gång per strategi. Den fördjupade strategirapporten ska sammanfatta genomförandet av hela strategin hittills² (bl.a. analys av resultat per strategimål) samt ge tydliga rekommendationer inför kommande strategiperiod. Den fördjupade strategirapporten utgör Sidas huvudtillfälle att lämna rekommendationer till regeringens anvisningar inför ny strategi.

Strategirapporten är en lägesuppdatering av strategigenomförandet och bedömer resultat sedan den senaste strategirapporten. Strategirapporten bygger på det underlag som finns tillgängligt vid tillfället för strategirapportens framtagande (t.ex. rapportering, reserapporter, studier, utvärderingar, analyser och anteckningar från partnermöten).

Kapitel 1 sammanfattar Sidas bedömning av strategigenomförandet per strategimål. **Kapitel 2** ger en översikt av strategisammanhanget och beskriver den kontext (tematisk/geografisk) i vilken strategin genomförs. **Kapitel 3** redovisar resultat från strategigenomförandet. **Kapitel 4** redogör för eventuella implikationer för det fortsatta strategigenomförandet som Sida vill lyfta till UD.

¹ I de tidigare resultatstrategierna används begreppet *resultat*. Denna rapport använder genomgående begreppet *strategimål* i linje med nya riktlinjer för strategier. I resultatstrategierna är resultaten klustrade kring *resultatområden*. Denna rapport använder dock genomgående begreppet *stödområde*.

² Dvs. från strategins början fram till 15/3.

Trafikljusbedömningar

Trafikljusen är ett signalsystem som sammanfattar och motiverar Sidas nulägesbedömning av strategigenomförandet. Olika aspekter av strategigenomförandet bedöms i strategirapporten för att ge en bild av trender i utvecklingen och relevansen av verksamheten. Bedömningen består av ett färgsatt trafikljus samt en motivering.

Trafikljus för utvecklingstrend

Grön: Utvecklingen går framåt	Gul: Utvecklingen har ingen tydlig riktning	Röd: Utvecklingen går bakåt
I förhållande till strategimål/strategi går utvecklingen i kontexten framåt.	I förhållande till strategimål/strategi har utvecklingen i kontexten ingen tydlig riktning.	I förhållande till strategimål/strategi går utvecklingen i kontexten bakåt.

Strategin och dess strategimål anger vad Sidas arbete ska bidra till under en angiven strategiperiod och utgör den huvudsakliga styrningen i strategigenomförandet. Trafikljusbedömning för utvecklingstrend används för att få en snabb uppfattning om utvecklingstrender i de kontexter och tematiska områden där Sida är aktiv.

Sidas insatser och aktiviteter kan vara med och påverka utvecklingstrender inom de områden där vi är aktiva, men trender handlar om större, komplexa och långsiktiga förändringar på nationell, regional och/eller global nivå, där ett stort antal faktorer utanför Sidas kontroll inverkar på utvecklingen i kontexten. Effekten av Sidas arbete bedöms alltså inte i detta trafikljus.

Trafikljus för portföljens relevans

Grön: Portföljen är relevant	Gul: Portföljen är delvis relevant	Röd: Portföljen är inte relevant
Portföljen svarar upp mot behoven i kontexten, strategins mål samt uppnår resultat enligt insatsernas mål.	Portföljen svarar delvis upp mot behoven i kontexten, strategins mål samt uppnår resultat för en större del av insatsernas mål.	Portföljen svarar inte upp mot behoven i kontexten, strategins mål och/eller uppnår inte resultat enligt insatsernas mål.

Sida utvecklar och anpassar löpande strategiportföljerna för att upprätthålla en relevant och väl avvägd portfölj. Sida anpassar portföljen genom att förhålla sig till utvecklingsutmaningar i respektive kontext, aktuell styrning samt genom att säkerställa att insatser och aktiviteter bidrar eller förväntas bidra till resultat. Trafikljusbedömningen beaktar och utgår från dessa tre aspekter.

1. Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning

Stödområde 1: Ökad ekonomisk integrering med EU och marknadsekonomisk utveckling

1: (VB) Förstärkt kapacitet bland institutioner för att fortsätta den ekonomiska integreringen med EU

2: Konkurrenskraftiga små och medelstora företag som utgör en större del av ekonomin

Utv.

Portfölj

Stödområde 2: Stärkt demokrati, ökad respekt för mänskliga rättigheter och en mer utvecklad rättsstat

3: Mer effektiv offentlig förvaltning

4: Offentliga tjänster av hög kvalitet

5: Ett mer effektivt rättsväsende

6: En minskning av könsrelaterat våld, hatbrott och människohandel

7: (VB) Mer demokratisk och effektiv polisstyrka

8: Ett mer pluralistiskt civilsamhälle

9: Förbättrade förutsättningar för demokratiskt ansvarsutkrävande och deltagande i politiska processer

10: Friare och mer oberoende media

11: Högre uppfyllande av internationella och nationella åtaganden för mänskliga rättigheter, jämställdhet och icke-diskriminering

12: Kvinnor och män har i högre utsträckning samma makt att forma samhället och sina liv

13: Ökat förtroende och försoning mellan parter i långdragna konflikter

Stödområde 3: Förbättrad miljö och begränsad klimatpåverkan samt stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan och klimatförändringar

14: Samarbetsländerna stärker sin efterlevnad av EU:s regelverk och internationella avtal om miljö, klimat och energi

15: Bättre ansvarstagande på miljöområdet hos allmänheten, privat sektor och civilsamhället

16: Hållbarare offentliga tjänster på områden som vatten och avlopp, avfallshantering, effektiv energianvändning och förnybar energi

2. Översikt av strategisammanhanget

Totalt strategibelopp:	Utbetalat belopp hittills:	Antal insatser 2021:
10 550 MSEK	10 620* MSEK, varav 1039** MSEK i Albanien	40

*Inklusive utbetalningar gjorda under 2021 mot Strategin för Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021-2027

** Varav 47,5 mnkr avser utbetalningar som gjorts under den nya strategin

Den nya strategin för reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet godkändes i oktober 2021 och från och med den 1 december gjordes utbetalningar med en ny finansieringskod (1150104). Det totala anslaget för 2021 var 111 MSEK och totalt utbetalat var 112,8 MSEK.

2.1 Förändringar i strategisammanhanget

Trots pandemin förväntades Albanien i december 2021 få en stark ekonomisk tillväxt med 7,8 % för hela året.³ Återuppbyggnaden efter jordbävningen och en politik med mindre stränga covid-restriktioner vilket har lett till ett ökat antal turister, bidrog till att stimulera ekonomin.⁴ I nuläget är 40 % av befolkningen fullvaccinerad mot covid-19.

Även om levnadsstandarden har ökat betydligt under det senaste decenniet, ligger ojämlikheten i Albanien fortfarande över det regionala genomsnittet.⁵ Det finns stora skillnader när det gäller tillgång till utbildning, infrastruktur och samhällsservice, med en ojämn fördelning mellan huvudstaden och provinserna, vilket särskilt drabbar den romska och egyptiska befolkningen och deras möjligheter att förbättra sina levnadsstandard. För närvarande riskerar 43,4 % av hushållen i Albanien att drabbas av fattigdom eller social exkludering.⁶

Allmänna val hölls den 25 april 2021 och socialistpartiet ökade sina mandat för tredje gången i rad.⁷ I den regering som bildades är 70 % av ministrarna kvinnor, vilket uppges vara den högsta andelen i världen. Under valkampanjen fanns allvarliga misstankar om missbruk av offentliga medel, röstköp och att känsliga personuppgifter om medborgarna läckt.

Korruptionen är fortfarande ett problem. I det senaste korruptionsindexet hamnade Albanien på plats 110 av 180 länder med 35 poäng av 100, vilket var lägre än 2020 och trenden är generellt nedåtgående. Reformeringen av rättsväsendet och granskningsprocessen av domare och åklagare fortsätter⁸ och cirka 62 % av alla granskningar har lett till avskedanden. Detta har skapat ett vakuum i rättsväsendet, vilket i sin tur har påverkat medborgarnas tillgång till rättslig prövning. Vissa framsteg har emellertid skett när det gäller åtal för korruption på hög nivå.

Generellt har Albanien, trots de utmaningar som covid-19-pandemin har inneburit, fortsatt att visa en vilja att genomföra EU-inriktade reformer, med påtagliga och hållbara resultat. Landet har uppfyllt alla de villkor som fastställdes i rådslutsatserna (ENLARG 15/COWEB 35 – Utvidgningen och

³ IMF Country Report No. 21/259, December 2021, s. 1

⁴ OECD, Competitiveness in Southeast Europe 2021, s. 626

⁵ INSTAT, Income and Living Conditions in Albania 2020, december 2021, s.2

⁶ INSTAT, Income and Living Conditions in Albania 2020, december 2021, s.2

⁷ EC, Albania 2021 Report, s. 4

⁸ Corruption Perception Index, <https://www.transparency.org/en/cpi/2021>

stabiliserings- och associeringsprocessen) i mars 2020 för den första regeringskonferensen. Samordningen inom förvaltningen måste förbättras, särskilt när det gäller integrationen med EU. Reformen av den territoriella förvaltningen bör konsolideras ytterligare som en del av den bredare decentraliseringsagendan. Detta är särskilt nödvändigt för att garantera lokalt självstyre på skatteområdet och ge kommunerna möjlighet att tillhandahålla samhällsservice av god kvalitet. Begränsade framsteg har gjorts med genomförandet av handlingsplanen för att skapa en gynnsam miljö för det civila samhället.⁹ Den albanska regeringen leder initiativet Open Balkan tillsammans med Serbien och Nordmakedonien¹⁰ och målet är att kopiera Schengensystemet.

Genomförandetakten i vissa delar av portföljen har påverkats av pandemin och de reserestriktioner som införts. Det gäller inte minst de fall där svenska myndigheter är genomförandepartner. Samarbetet mellan olika ministerier och myndigheter är bristfälligt och försvåras av ständiga förändringar i ledningen. Vårens val och regeringsbildningen under sommaren har i hög grad påverkat genomförandetakten, särskilt på miljöområdet.

2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget

Tabell 1 Bidragsgivarkontext

Det totala utvecklingsstödet utgör 4,2 %** av den nationella budgeten.	Strategins andel av det totala utvecklingsstödet utgör 10 % ***
De fem största bidragsgivarna är: Europeiska kommissionen, Tyskland, Schweiz, Italien och USA (<i>Uppgifter från OECD:s statistik över utvecklingsbistånd, senast rapporterat för 2019</i>)	Sverige är den sjätte största bidragsgivaren. Av EU:s medlemsstater är Sverige den tredje största bidragsgivaren.
EU-delegerat samarbete: 23 100 000 SEK har tagits emot från EU-kommissionen under perioden 2018-2022 inom stödområde 1: "Ökad ekonomisk integrering med EU och marknadsekonomisk utveckling "	

*Working Better Together ** Ministry of Finance and Economy, Consolidated State Budget 2021, *** OECD.stat, Country Programme Aid for 2019

Det har inte skett några framsteg när det gäller regeringens givarsamordningssystem. För att kompensera för detta har Sverige gjort ansträngningar för att stärka samarbetet mellan bidragsgivarna och internationella partners som Schweiz, Tyskland, Österrike och FN. Ytterligare samarbete påbörjades med bidragsgivare och organisationer som Nederländerna, Storbritannien, FN, OSSE i dialogen om integritet, korruptionsbekämpning, ansvarsfulla företag och organiserad brottslighet. Dialogen med företrädare för EU-delegationen har stärkts sedan senaste rapporteringstillfället. Framförallt avseende övergripande koordinering, inom rättsområdet, ekonomisk utveckling och jämställdhet. Sverige har också varit aktiv i dialogen kring den nationella IPA III-processen. Sverige leder givarsamordningsgrupper för områdena statistik, vatten, miljö, ungdomsrättsvård, jämställdhet och civilsamhälle. På grund av den relativt fragmenterade givarsamordningen är det svårt att bedriva normativ dialog på ett samlat sätt. Normativ dialog bedrivs därför företrädesvis kopplat till partners, insatser och inom respektive stödområde. Inom området miljö har dock givarkoordinerad dialog förts, ledd av EU-delegationen, i ett försök att

⁹ Albania 2021 Report – EU progress report s. 3 – Inledning

¹⁰ [Leaders Sign New 'Open Balkan' Agreements in Albania | Balkan Insight](#)

påverka regeringens förslag till inskränkningar i kustnära naturskyddsområden. Då genomförandet av insatser inom strategiskt viktiga områden utförs av partners bidrar det i vissa fall att Sverige inte själva är direkt utförare av den normativa dialogen. Sverige genomför ett omfattande värderingsbaserat kommunikationsarbete som en del av den normativa dialogen.

2.3 Synergier med andra svenska strategier

Verksamheten i Albanien har mycket begränsade kopplingar till och synergier med andra svenska strategier. Sida/CIVSAM har centralt stöd via "We Effect" som bland annat stöder den romska befolkningen i Albanien. Ett antal regionala ITP-program genomförs i Albanien, bland annat inom kemikaliehantering och jämställdhet. De viktigaste kopplingarna och synergierna finns i den regionala portföljen inom ramen för reformstrategin. Inom exempelvis miljösamarbetet finns komplementaritet mellan det regionala programmet för naturbaserade lösningar som ett led i klimatanpassningen och som genomförs av IUCN, vilket är ett område som den bilaterala portföljen inte specifikt adresserar. Inom området yttrandefrihet har ambassaden ett stöd till BIRN som kompletterar det regionala stödet till organisationen.

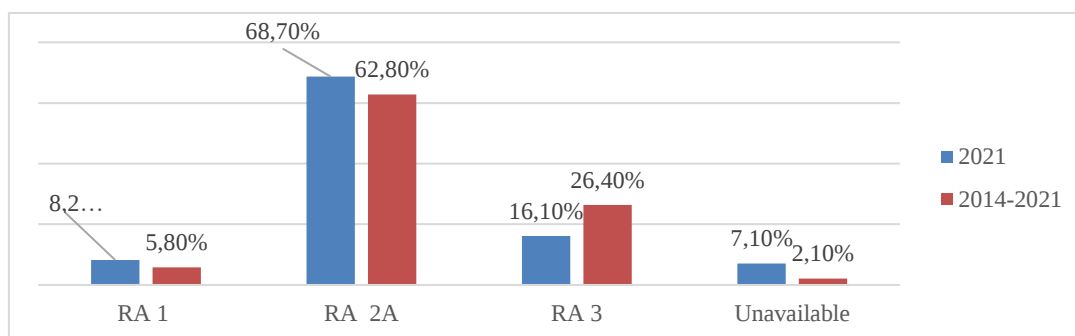
3. Resultatredovisning

3.1 Sidas bidrag till förändring på strateginivå

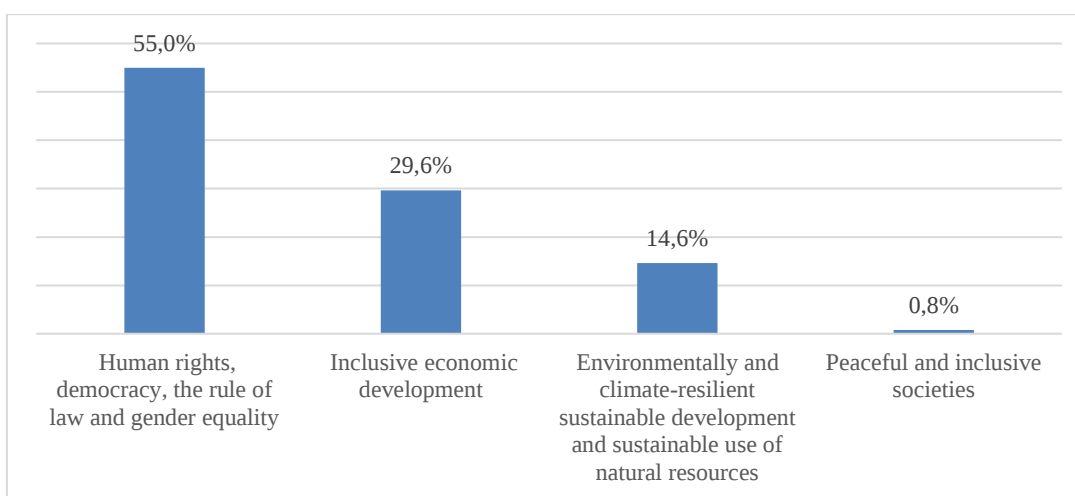
Sveriges utvecklingssamarbete i Albanien är relevant och har visat goda resultat trots utmaningar och risker. Portföljen har en inkluderande närvaro av olika aktörer och former. Svenska och albanska offentliga institutioner är de viktigaste genomförandepartnerna, med 43 % av anslagen. Utvecklingen går mot att arbeta mer med lokala och nya partners och mindre med multilaterala institutioner. Vi bedömer att mervärdet och hållbarheten av svenskt bilateralt stöd, som syftar till att stödja reformer kopplade till EU-närmandet, är generellt större med denna inriktning. Portföljen är tämligen stor, med 33 pågående insatser, vilket avspeglar inriktningen på reformer och kapacitetsuppbyggnad i kombination med stöd till civilsamhällesorganisationer i insatser som i allmänhet är små till medelstora.

Stödområdet demokrati och mänskliga rättigheter har under hela strategiperioden utgjort en stor del av anslaget och har fortsatt att göra det under 2021 med över 60 % av budgetutfallet. Det finns en liten ökning inom stödområdet "Ökad ekonomisk integrering med EU och marknadsekonomisk utveckling" under 2021 i samband med att en insats för Lokal Ekonomisk Utveckling påbörjats och en ny insats med FN om partnerskap för målen för hållbar utveckling och lösningar med företag. Det minskade utfallet på miljöområdet under 2021 beror främst på omläggningen av portföljen och fördröjningar i avtals- och upphandlingsprocesserna för nya insatser, till följd av valen.

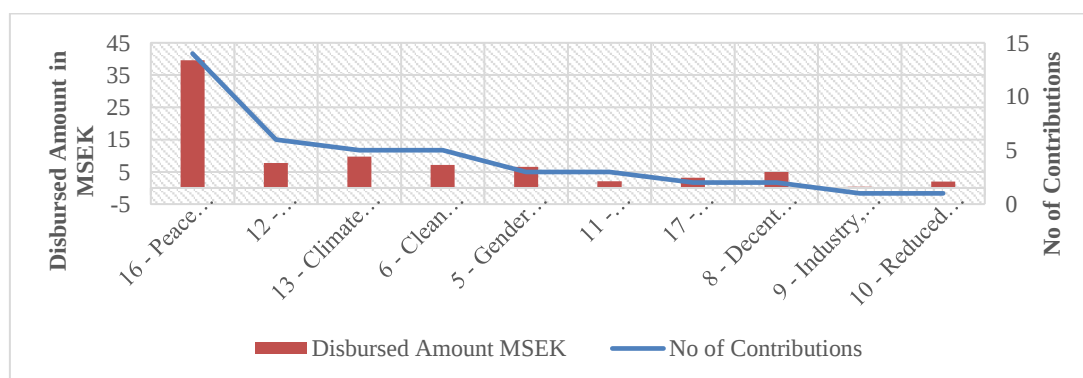
Figur 1 - Belopp fördelade efter stödområden för reformsamarbete 2014 - 2021, år 2021

Figur 2 – Belopp fördelade efter områden för den nya strategin: Reformsamarbete 2021-2027, år 2021

Figur 3- Mål för hållbar utveckling inom ramen för strategin för Albanien

Portföljen riktar in sig på tio mål för hållbar utveckling. Mål 16 Fred, rättvisa och starka institutioner har den klart största andelen, vilket avspeglar det stora stödet för offentlig förvaltning och demokratiska institutioner i Albanienportföljen. Bidragen till de miljörelaterade målen för hållbar utveckling (mål 12, 13, 6 och 11) är också betydande, liksom för jämställdhet (mål 5).

Polycymarkörer: Polycymarkören "demokrati" är antingen märkt "1" (delsyfte) eller "2" (huvudsyfte) för mer än 85 % av insatserna, vilket avspeglar den starka inriktningen på det området i portföljen. Även polycymarkören "konflikt" ligger relativt högt på 33 % trots att ingen insats har den som huvudsyfte än. För jämställdhet är motsvarande andel 50 % medan den för miljö ligger på 33 %, varav

endast 13 % är "1" (delsyfte), vilket avspeglar en relativt begränsad nivå av miljöintegrering inom övriga stödområden.

Inom ramen för insatsuppföljningen görs förs för flertalet insatser en årlig resultatbedömning inklusive en bedömning av troligheten att insatserna kommer att uppnå respektive mål. Vissa mindre insatser omfattas inte av systemet. Eftersom många insatser i portföljen är nya och det också finns ett antal mindre insatser, saknas denna information för cirka hälften av insatserna, se tabellen nedan, vilket gör det svårt att dra tydliga slutsatser. Det kan dock konstateras att för samtliga 15 insatser för vilket information finns bedömdes det som troligt eller mycket troligt att de skulle nå sina mål.

Radrubriker	Antal insatser från utbetalat	Utbetalat belopp
Saknas	15	114 573 353
Mycket troligt	8	116 832 138
Troligt	7	110 544 098
Slutsumma	30	341 949 588

3.2 Stödområde 1: Ekonomisk integrering med EU och marknadsekonomisk utveckling

3.2.1 Mål 1: (VB) Stärkt kapacitet hos institutioner för fortsatt ekonomisk integration med EU

Utvecklingstrend

Inga insatser genomförs för närvarande inom ramarna för detta mål. Flera ministerbyten har gjorts som rör institutioners integration med EU. Möjligheter till stöd på området bör undersökas i framtiden.

Relevans

Inga insatser genomförs för närvarande inom ramarna för detta mål.

3.2.2 Mål 2: Konkurrenskraftiga små och medelstora företag

Utvecklingstrend

Turismen och byggbranschen var de viktigaste drivkrafterna för ekonomin i Albanien under 2021.¹¹ Exempel på detta var den ökande turismen på grund av upphävda covid-restriktioner och det fortlöpande återuppbyggnadsarbetet efter jordbävningen 2019. Albaniens export utgörs av varor och tjänster med begränsat teknikinnehåll.¹² Vidare är arbetskraftens produktivitet mindre än en fjärdedel av genomsnittet för EU. De flesta arbeten är lågkvalificerade och anställningar inom jordbruket med låga löner. Ungdomsarbetslösheten är fortfarande hög, 19,9 %, jämfört med den totala arbetslösheten på 11,3 %.¹³ Företagen behöver förbättra sin produktivitet och sina affärsmodeller för att kunna

¹¹ World Bank, western Balkans Regular Economic Report, No.20, Greening the Economy, s.69

¹² OECD, Competitiveness in Southeast Europe 2021, s. 620

¹³ INSTAT, Quarterly Labour Force Survey, Third Quarter – 2021, s. 3-4

konkurrera på EU:s marknad. De största hindren som företagen förutser är brist på arbetskraft och finansiell kapacitet och det finns ett behov av att modernisera jordbrukssektorn.¹⁴

Relevans

Det nystartade projektet Business partnership and solutions med UNDP som ledande organ syftar till att stödja textil- och jordbruksförädlingsindustrin för att anpassa dem bättre till de europeiska och internationella marknaderna och för att de ska bli mer hållbara. Det lokala ekonomiska utvecklingsprogrammet (LED) började genomföras fullskaligt under 2021¹⁵ och partnerskapsavtal ingicks med 8 företag som framställer medicinalväxter och aromatiska växter och som är verksamma i sex olika regioner i Albanien. Syftet är att genomföra olika insatser genom att underlätta torkning och lagring av grödor, rådgivning, utvidgning av tjänster, mekanisering och tillhandahållande av ekologiskt utsäde och småplantor för jordbrukare. Hittills har 390 jordbrukare ingått avtal om kontraktjordbruk, 150 producenter av medicinalväxter och aromatiska växter kommer att använda torkningstekniken och över 400 har fått tillgång till tjänster. Insatsen förväntas därför direkt påverka många hushåll på landsbygden.

Stödet till kulturarv gick in i en andra fas där särskild tonvikt har lagts på förmågan att generera inkomster för ägare till byggnadsminnen och hantverkare. EU för innovation (EU-delegerade medel) – en utlysningssom drivs av Sida förlängdes i slutet av 2021 till mars 2022. Det finns sammanlagt 40 mottagare som får finansiering, varav 33 nystartade företag och 3 organisationer för innovationsstöd inom områdena digitala lösningar, turism och logi, återvinningslösningar, jordbruk och logistik. En andra fas planeras.

3.3 Stödområde 2: Stärkt demokrati, ökad respekt för mänskliga rättigheter och mer utvecklad rättsstat

3.3.1 Mål 3: En mer effektiv offentlig förvaltning med stärkt administrativ kapacitet att genomföra reformer för EU-närmandet

Utvecklingstrend

Reformeringen av den offentliga förvaltningen har bromsats upp ytterligare till följd av regeringsombildningen efter de allmänna valen i april 2021. Det har emellertid skett vissa mindre förbättringar när det gäller samhällsservicen på lokal nivå. Den rättsliga grunden och den institutionella ramen för ett sammanhängande system för beslutsfattande finns delvis på plats¹⁶ Kvalitetskontrollfunktionen med offentliga samråd behöver stärkas och inriktas mer på innehållet än på processen. Regeringen fortsätter med regelbunden övervakning av den nya korruptionsbekämpningsplanen 2015-2023. Under 2021 påbörjades processen med integritetsriskbedömning vid 12 institutioner som är underställda justitieministeriet.

Relevans

¹⁴ ACIT, 2021, Readiness of Albanian businesses for the EU accession process, A knowledge gap analyses and needs 'assessment report.

¹⁵ CNVP, LED second report, november 2021, UM2018/22999/TIRA-74

¹⁶ EU Progress Report for Albania, juni 2021

Det svenska stödet till offentlig förvaltning på central nivå under 2021 var främst inriktat på statistik och skatteförvaltning med sammanlagt fyra insatser. Genomförandetakten har fortsatt att påverkas av covid-restriktioner och vissa uppdrag och besök har skjutits upp. År 2021 hade samarbetet och det institutionella stödet till den albanska Statistikbyrån INSTAT, och SCB pågått i 20 år och detta samarbete fasades ut. Ett nytt samarbete med INSTAT påbörjades i mitten av 2021 för att stödja folk- och bostadsräkningen 2022.

Vad gäller skatteförvaltning och fastighetsskatt baserad på marknadsvärdet, projektet ProTax 2021-2022, har finans- och ekonomiministeriet visat ett starkare engagemang för att gå vidare med reformen. I april 2021 påbörjades ett nytt samarbete mellan Skatteverket och det albanska generaldirektoratet för skatter. De båda myndigheterna har haft en intensiv dialog under året för att identifiera och bedöma behoven av samarbete inom områden som service för skattebetalare, integritetskultur, skatterevision och skattekontroll samt affärsprocesser.

Svenskt stöd till stärkt administrativ kapacitet på den lokala nivån ges främst genom programmen STAR 3 (Stöd till den territoriella och administrativa reformen) och RESEAL ("Resilience Strengthening in Albania"), vilka båda genomförs via UNDP. RESEAL utvecklades som ett strategiskt svar på 2019 års jordbävning i ett land med stora katastrofrisker, i avsikt att minska katastrofriskerna och förbättra beredskapen och åtgärderna på central och lokal nivå. Programmet började genomföras under 2021.

3.3.2 Mål 4: Offentliga tjänster levereras av bättre kvalitet utifrån principer om icke-diskriminering och lika rättigheter och med minskad korruption

Utvecklingstrend

Förbättringen av den lokala servicen har varit i fokus för både regeringen och internationella partner, med en stark tonvikt på digitaliseringsreformen inom olika organ och institutioner för att öka effektiviteten och tillgängligheten och minska korruptionen. Samtidigt visar undersökningar av exempelvis Transparency International att korruptionen i samhället snarare ökar än minskar.

Relevans

Den viktigaste svenska insatsen inom det här området (STAR 3) är strategiskt lämpad för att förbättra service, insyn och leverans av offentliga tjänster, i synnerhet på lokal nivå. Till följd av detta använder nu alla albanska kommuner så kallade one-stop-shops för att tillhandahålla medborgarna administrativ service. Systemet byggs nu ut i 61 kommuner och administrativa enheter runt om i Albanien.¹⁷ För att öka insynen i myndigheternas verksamhet och minska korruptionen, har 18 kommuner frivilligt åtagit sig att utveckla sina integritetsplaner på ett deltagarbaserat sätt och 8 av dem har redan fullbordat dem under 2021. Sverige strävar efter att utöka portföljen genom gemensamma program med andra ambassader som den schweiziska, med fokus på konkurrensutsatt resultatbaserat stöd till kommuner.

¹⁷ STARIII Progress Report No.2, Jun – Dec 2021, sidan 4, UM2019/40113/TIRA-25

3.3.3 Mål 5: Ett mer effektivt rättsväsende, som i högre utsträckning garanterar rätten till en rättvis rättegång (och inkluderar ett utvecklat straffrättsligt system), i enlighet med europeisk standard

Utvecklingstrend

Rättsreformen går långsamt men stadigt framåt med bl. a. granskning ("vetting") av domare och åklagare samt tillsättning av tjänster i de högsta juridiska instanserna. Området övergångsrättvisa och hantering av det kommunistiska förflutna får ökad uppmärksamhet av internationella organ och av givarsamfundet, vilket även avspeglar sig i den positiva responsen från albanska institutioner. Fackföreningsrörelsen har i någon mån återupplivats i samband med små lokala fall med strejker mot överträdelser av arbetsrätten, som exempelvis rätten till en officiell minimilön.

Relevans

Sveriges portfölj bedöms vara relevant genom att det är inriktat på "mjukare" men högst relevanta områden som fått otillräckligt stöd. Programmet ungdomsrättsvård som genomförts av svenska rättsvårdande myndigheter har resulterat i utbildning och kapacitetsuppbyggnad för att skapa en större enhetlighet när det gäller domstolarnas praxis, metoder för att förhöra ungdomar och skyddstillsynssystemets individuella bedömningar för unga lagöverträdare. Programmet kommer att fasas ut i mitten av 2022 och den svenska polisen försöker få till stånd ett bilateralt samarbete med sin albanska motsvarighet. ILO:s projekt för alternativ tvistlösning i arbetsrelaterade konflikter har inhämtat rekommendationer från representanter från olika institutioner som arbetar med arbetsrättsliga frågor, för att förbättra det befintliga statliga medlingssystemet. Domstolarnas kapacitet har höjts genom särskilda utbildningar om arbetsrättsliga tvister. Samarbetet med Myndigheten för information om de tidigare så kallade Sigurimi-arkiven, d.v.s. arkiven med övervakningsinformation av medborgare som sammanställdes av före detta säkerhetstjänsten Sigurimi under kommunistdiktaturen, har flyttat alla handlingar från olika platser till de helt ombyggda lokalerna¹⁸.

3.3.4 Mål 6: Minskat könsrelaterat våld, hatbrott och människohandel

Utvecklingstrend

Officiell statistik bekräftar på nytt det utbredda våldet mot kvinnor och flickor i Albanien, som fortfarande utgör en allvarlig kränkning av de mänskliga rättigheterna.¹⁹ Den albanska statliga polisens statistik om våld i nära relationer visade 5 312 anmälda fall under 2021, av vilka 1 631 gick till åtal och 3 266 kontaktförbud meddelades. Antalet fall som gick till åtal under 2021 (615 under 2020) är en positiv indikator på de statliga institutionernas strävan att lagföra gärningsmännen. Det finns luckor i lagstiftningen, den institutionella responsen på våld i nära relationer kan förbättras, liksom samarbetet mellan olika institutioner för att förebygga och hantera våld mot kvinnor. Det sexuella våldet har ökat, men det betraktas ofta som ett tabubelagt område. HBTQI-aktivister och kvinnliga journalister utsätts för hatiska uttalanden, dödshot, hot om våldtäkt och trakasserier.

¹⁸ Vilket bekräftats genom ambassadens besök på platsen.

¹⁹ INSTAT; Women and Men in Albania 2020

Relevans

I portföljen prioriteras initiativ som syftar till en minskning av könsrelaterat våld och i viss mån människohandel, genom stöd till kvinnoorganisationer. Stödet till FN:s Joint programme on ending violence/UN JP och stödet till kvinnorrättsorganisationer via AWEN²⁰ är de viktigaste insatserna inom ramen för detta mål och de kompletteras med åtgärder inom ramen för närpolisprogrammet (se mål 7). Resultaten från ett övervakningsuppdrag som beställdes av ambassaden 2021 tyder på att regeringen och de som tillhandahåller tjänsterna inom de områden som det Sida-finansierade programmet riktar in sig på, tenderar att ta ett större ansvar gentemot kvinnor när det gäller förebyggande åtgärder, skydd och reaktioner. UN JP har på ett ganska effektivt sätt sett över och antagit lagstiftning och sekundärlagstiftning i överensstämmelse med Istanbulkonventionen, CEDAW och GREVIO. Det finns omfattande bevis på att sekundärlagstiftning har införts genom det gemensamma programmet.²¹

3.3.5 Mål 7: En mer demokratisk och effektivare polisstyrka

Utvecklingstrend

En undersökning som gjorts av det närpolisprogram som Sverige finansierar (fas 2) har visat att allmänhetens tillfredsställelse med polisens arbete är stabil och 62 % är nöjda med polisens arbete.²² Den interna granskningen av poliser har ännu inte gett några synbara resultat. Närpolisprogrammet har planerat att göra en ny undersökning för att mäta hur nöjd allmänheten är under hösten 2022.

Relevans

Närpolisprogrammet har fortsatt att skapa samarbete mellan polisen och medborgarna. I vissa kommuner har lokal råd för allmänheten inrättats. 219 poliser fick utbildning för att förbättra sin riskbedömning i fall med våld i nära relationer. Stöd i form av radarutrustning och surfplattor har gjort det möjligt för trafikpolisen i Elbasan att upptäcka överträdelser och utfärda böter via nätet i en strävan att minska korruptionen.²³

3.3.6 Mål 8: Ett mer pluralistiskt civilt samhälle inklusive politiska partier med stärkt folklig förankring

Utvecklingstrend

Genomförandet av Road Map for the Government Policy towards Enabling Environment for the Development of Civil Society (2019-2023) går generellt sett långsamt. Lagen "om registrering av icke-vinstdrivande organisationer", som antogs av parlamentet under dess sista mandatmånad 2021, har starkt kritiserats av lokala civilsamhällesorganisationer på grund av bristande samråd, betänkligheter när det gäller dess innehåll och olika funktionella och tekniska aspekter av lagen. De flesta civilsamhällesorganisationer²⁴ utformar i högre utsträckning sin verksamhet efter givarnas agendor

²⁰ Sida ID 11301 och Sida ID 12748

²¹ Monitoring Report 3, Monitoring services: UN Joint Program "Ending Violence against Women in Albania", Nicole Farnsworth for Nordic Consulting Group, UM2018/25055/TIRA

²² Institutet AGENDA:s undersökning som gjordes i november 2019.

²³ Strengthening Community Policing in Albania Bi-annual progress report, (december 2021), framlagd 08-02-2022, sidan 5, 6, UF2014/52825/TIRA-183

²⁴ 2 185 civilsamhällesorganisationer har status som aktiva fram till slutet av 2020 enligt uppgifter från skattemyndigheten

och de finansieringsmöjligheter som finns än för att utföra sina uppdrag, vilket påverkar deras resultat på fältet och minskar deras trovärdighet bland de grupper som står bakom dem.²⁵

Relevans

Portföljen inom ramen för detta mål har utökats med tre nya albanska organisationer²⁶ och ett nytt stöd håller på att utarbetas för att bidra till policysatsningen "Drive for Democracy".²⁷ Utöver detta ger Sverige långsiktigt stöd till 10 kvinnorrättsorganisationer via AWEN och genom stöd till Olof Palme Center (OPC)²⁸ riktat till kvinnor, ungdomsorganisationer, fackföreningar m.m. OPC-stödet innebär att Sverige gör en unik insats inom civilsamhällesområdet genom att underlätta för arbetare att organisera sig och komma till rätta med det växande antalet överträdelser av arbetsrätten. Programmet för stöd till det civila samhället på miljöområdet omfattar ett stort antal icke-statliga miljöorganisationer runt om i Albanien. 22 organisationer fick stöd under 2021 med en rad olika inriktningar för att tillgodose lokala behov när det gäller miljön. Särskilt strategiskt är stödet till AWEN (mål 6, 11 och 12), BIRN Albanien²⁹ (9, 10 och 13), OPC (9, 11) och AIS (9). Stödet är avsett att stödja organisationernas kärnverksamhet.

3.3.7 Mål 9: Förbättrade förutsättningar för befolkningens demokratiska ansvarsutkrävande och deltagande i politiska processer inklusive främjande av fria val

Utvecklingstrend

Valkampanjen 2021 präglades av påståenden om röstköp, särskilt från kandidater med kopplingar till organiserad brottslighet, och att det styrande partiet använde sig av offentliga medel och den offentliga förvaltningen för att vinna valet. Civilsamhället, journalister och allmänheten har sett med allt större oro på avsaknaden av insyn i offentliga institutioner.

Relevans

Portföljen med stöd till civilsamhället (mål 8) bidrar i hög grad även till detta mål på, tack vare stödets karaktär och typen av aktörer som får stöd. Särskilt strategiskt är stödet till AIS (Albanian Institute of Science - Open data) som *vakthund* när det gäller offentliga utgifter och upphandlingar, BIRN Albanien (tillgång till information) och Palme Center (mobilisering av medborgare på lokal nivå för ökat ansvarsutkrävande). Flera intressanta resultat har uppnåtts genom dessa tre insatser under 2021. Lokala råd och föräldraråd i Tirana motsatte sig under 2021 utbildningsministeriets beslut att bedriva undervisning i 4 skift och med 25-minuterslektioner vid skolor upp till universitetsnivå. Efter 3 dagar hade 1 500 namnunderskrifter samlats in och ministeriet ändrade då sitt beslut och gick tillbaka till normal undervisning med 45-minuterslektioner. Civic Resistance (en lokal partner till OPC) bidrog direkt till detta resultat.

²⁵ Detta påpekas i IDM:s studie Civil Society Participation in Decision Making in Albania (2020),

²⁶ I slutet av 2020 ingicks ett avtal med Albanian Institute of Science och under 2021 två nya avtal: 1) Stöd till Institutet för demokrati och medling (arbete mot korruption) och 2) Stöd till Albanska Helsingforskommittén/AHC

²⁷ Fonden för demokrati, mänskliga rättigheter och korruptionsbekämpning

²⁸ Sida ID 12749

²⁹ Sida ID 11986

3.3.8 Mål 10: Friare och mer oberoende medier

Utvecklingstrend

År 2021 hamnade Albanien på 83:e plats av 180 i [World Press Freedom Index](#), vilket innebar en plats upp jämfört med föregående år. Under 2021 vidtog albanska myndigheter åtminstone tre åtgärder³⁰ som kritiserades starkt av lokala och internationella människorättsorganisationer, däribland inrättandet av *Medie- och informationsbyrå* för att koncentrera kontrollen över regeringens PR-verksamhet till ett enda organ. Utöver dessa initiativ har atmosfären med verbala angrepp, smutskastningskampanjer och hot mot journalister inte förbättrats under det senaste året enligt EU:s rapport 2021³¹. I databaser över angrepp mot journalister³² har flera fall med fysiska angrepp registrerats, varav vissa har utförts av polisen. Desinformation är fortfarande ett stort problem i landet och dess effekter har förstärkts i samband med valet och pandemin.

Relevans

Kärnstödet till BIRN Albanien är den viktigaste insatsen inom ramen för det här målet. BIRN Albanien har arbetat aktivt med att rapportera om civilsamhällets- och aktivisters protester och med att ta fram djupgående analyser av situationen för fattiga personer (till exempel kvinnor som har utsatts för våld i nära relationer).³³ Under 2021 påbörjades ett korttidssamarbete med Sveriges Radio. Huvudsyftet med det här stödet är att hjälpa albanska public service-medier att bedöma behov och möjligheter när det gäller digitalisering och SR MDO har lagt fram flera rekommendationer.

3.3.9 Mål 11: Att partnerländerna i högre grad uppfyller internationella och nationella åtaganden för mänskliga rättigheter, jämställdhet (inklusive EU:s strategi för jämställdhet), och icke-diskriminering

Utvecklingstrend

I EU:s rapport 2021 dras slutsatsen att Albanien generellt efterlever internationella åtaganden för mänskliga rättigheter och har ratificerat de flesta internationella konventioner med anknytning till skydd av grundläggande rättigheter. Lagstiftningen mot diskriminering har förbättrats ytterligare, men rättspraxis har ännu inte utvecklats i någon väsentlig mån. Framsteg gjordes när det gällde andra aspekter av grundläggande rättigheter, som respekt för funktionshindrade personers rättigheter och jämställdhet, genom antagandet av den nya nationella strategin.

Relevans

Samarbetet med Europarådet om demokratiutbildning³⁴ bidrar direkt till detta mål. Under 2021 skapades ett nätverk med 125 lärare som undervisar i demokratiskt medborgarskap och antalet lärare förväntas öka till 375. Nätverket är tänkt att fungera som plattform för utbyte av och diskussioner om bra metoder och lösningar för att främja demokrati genom undervisning. Utbildningsministeriet ser för närvarande över rekommendationerna för att integrera kompetensen inom demokratisk kultur vid högre utbildningsanstalter³⁵.

³⁰ Olika mediakällor

³¹ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/albania-report-2021_en

³² [Platform to promote the protection of journalism and safety of journalists](#)", [Mapping Media Freedom](#) and [SafeJournalists.net](#)

³³ UM2020/39965/TIRA, Sammanfattning av resultat 2021

³⁴ Sida ID 11985

³⁵ UM2019/28675/TIRA, Framstegsrapport januari-oktober 2021

3.3.10 Mål 12: Kvinnor och män har i högre utsträckning samma makt att forma samhället och sina egna liv

Utvecklingstrend

Albanien har gjort stora framsteg när det gäller regelverket för jämställdhet och formell representation i politiska partier och beslutande organ. Dessa framsteg avspeglas dock inte i kvinnors och flickors vardag. Kvinnor som bor på landsbygden och i avlägsna områden, romska och egyptiska kvinnor men även HBTQ-personer, har begränsad tillgång till primärvård och till sexuell och reproduktiv hälso- och sjukvård. Könsbaserat våld är vanligt förekommande (se mål 6). Jämställdhetsmekanismer på central och lokal nivå saknar de ekonomiska och personella resurser och den tekniska kapacitet som krävs för att planera och hantera jämställdhetsfrågor. Den nationella jämställdhetsstrategin 2021-2030 antogs under 2021. Det är en ambitiös strategi som till 50,5 % bekostas av medel från statsbudgeten. EU:s handlingsplan för jämställdhet på landnivå antogs år 2021.

Relevans

Stödet till kvinnorättsorganisationer och stödet till FN för att stoppa våldet mot kvinnor och för återuppbyggnad efter jordbävningen, var direkt inriktade på jämställdhet (rättsliga och politiska förändringar, mäns och pojkars engagemang för jämställdhet, kvinnors äganderätt m.m.). De kampanjer som FN-organ har genomfört för att påverka könsnormer har varit innovativa och framgångsrika när det gäller omfattningen. Ett exempel: 7 albanska influerare postade under hashtagen #changingroles videomeddelanden på sina Instagramkonton som resulterade i nästan 200 000 visningar och fick positiva kommentarer från följare. 11,2% av de utbetalade medlen under 2021 avsåg insatser med jämställdhet som huvudmål och det innefattade stöd till civilsamhället. Gender Alliance for Development Centre/GADC (OPC-parter) drev med framgång ett ärende som rörde en kvinna som hade flera olika problem på sin arbetsplats, bland annat utebliven lön för övertidsarbete och sexuella trakasserier, och som de offentliga organen hade ignorerat.

3.3.11 Mål 13: Ökat förtroende och försoning mellan parterna i och mellan länderna

Utvecklingstrend

Försoning anses vara både en avgörande faktor för ländernas demokratiseringsprocess och en förutsättning för deras anslutning till EU i ett senare skede. Frågan om försoning efter de bittra konflikterna i början av nittiotalet är fortsatt en stor utmaning för länderna på västra Balkan.

Relevans

Samarbetet med Myndigheten för information om de tidigare Sigurimiarkiven syftar till att stödja allmänhetens utökade tillgång till kommunistregimens säkerhetsarkiv (se mål 5). Insatsen har bidragit till albaners möjligheter till rättslig prövning och till försoning genom att exponera de orättvisor som begicks under den långa kommunisttiden.

3.4 Stödområde 3: Förbättrad miljö och begränsad klimatpåverkan

3.4.1 Mål 14: Samarbetsländerna stärker sin efterlevnad av EU:s regelverk och internationella avtal om miljö, klimat och energi

Strategimål

Enligt EU:s framstegsrapport 2021³⁶ har Albanien gjort mycket begränsade framsteg under rapporteringsperioden vad gäller miljöområdet. Som exempel nämns arbetet med att införliva ramdirektivet för vatten i en ny vattenlag samt antagande av en ny klimatlag. Rapporten lyfter målkonflikten och den delvis negativa utvecklingen kring naturskyddsområden, där regeringen beslutat om inskränkningar av flera områden för att ge plats för infrastruktur och turism.³⁷ Frågan är högt uppe på den politiska dagordningen och Sverige har tillsammans med andra givare framfört kritik. Miljöministeriet och flera andra nyckelinstitutioner inom miljöområdet är fortsatt kraftigt underbemannade och underbudgeterade, den sammanlagda statsbudgeten för miljö- och klimatområdet uppgick till 8,9 MEUR för 2021, en sänkning från föregående år. Rapporten framhåller också att rekommendationerna från 2020 års framstegsrapport alltså är giltiga.

Portfölj

Under året har det skett stora förändringar i miljöportföljen. Två större Världsbanksprojekt³⁸ inom vattenresurser och skogsförvaltning har avslutats, båda med övervägande goda resultat, som rapporterats om tidigare. Ett antal nya miljöinsatser som formulerats och beretts under 2019 och 2020 har kommit i gång under 2021. Dit hör den andra fasen av nyckelprogrammet Sane27³⁹ som syftar till att hjälpa Turism- och miljöministeriet med planering och förberedelse inför, samt stöd under förhandlingar om miljökapitlet 27 i EU Acquis. Två nya stöd till vattensektorn samt ett nytt avfallsprojekt har satts i gång, se vidare under mål 16. Ett nytt miljöprogram för att ytterligare stärka genomförandet av kapitel 27 avtalades om under året men har inte kunnat påbörjas.⁴⁰ Ett planerat stöd kopplat till införande av ett Natura 2000-nätverk av skyddade naturområden⁴¹ är under omprövning och omarbetning mot bakgrund av den negativa utvecklingen som beskrivits ovan. Samarbetet med Kemikalieinspektionen⁴² fortgår men Covid19 pandemin har inneburit att programmet försenats.

3.4.2 Mål 15: Stärkt miljömässigt ansvarstagande hos allmänhet, näringsliv och civilsamhälle

Utvecklingstrend

Det miljömässiga ansvarstagandet hos civilsamhället och allmänheten i Albanien får sakta men säkert ökad uppmärksamhet. Bidragande faktorer är bland annat att media i högre grad uppmärksammar miljörelaterade nyheter och att allmänheten och olika grupper drabbas av direkta konsekvenser av

³⁶ [Albania Report 2021 \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/e30017/Environmental_Services_Project_and_530071_Water_Resources_and_Irrigation_Project.pdf)

³⁷ [Pamja e dokumentit - Qendra e Botimeve Zyrtare \(qbz.gov.al\)](https://www.qbz.gov.al/pamja-e-dokumentit-qendra-e-botimeve-zyrtare)

³⁸ Insats 530017 Environmental Services Project och 530071 Water Resources and Irrigation Project

³⁹ Insats 14430 Sane27 Phase 2

⁴⁰ Insats 12331 Environmental Support Programme

⁴¹ Insats 13886 Establishment of Natura 2000 network

⁴² Insats 12503 Chemicals management Albania

buller och luftföroreningar, naturens självreglering och ekosystemtjänster under och efter karantäntiden samt ökad givardialog och ökat stöd på detta område.

Relevans

Den mest relevanta insatsen här är stöd till 22 miljöorganisationer i det civila samhället som tack vare stödet kunnat börja arbeta med olika frågor som samhällsengagemang, övervakning av luft- och vattenföroreningar, återvinning, miljöutbildning, begränsning av och anpassning till klimatförändringarna m.m.

3.4.3 Mål 16: Hållbarare offentliga tjänster på områden såsom vatten och avlopp, avfallshantering, effektiv energianvändning och förnybar energi

Strategimål

Infrastrukturministeriet försöker på olika sätt stärka den bristfälliga kommunala driften av VA-anläggningar och kostnadstäckning och tillgänglig service har förbättrats gradvis och punktvís. Ett antal projekt inom va- och avfallsområdet är under genomförande och fler är under framtagande. På avfallsområdet bedöms utmaningarna vara ännu större med bland annat byggandet av anläggningar för avfallsförbränning vilka strider mot EU:s avfallshierarki.⁴³ Vissa regionala avfallsdeponier finns på plats, men effektiv insamling, transport samt källsortering och återvinning är ännu i sin linda. Samtidigt har den nytilträdde regeringen givit avfallsfrågor högsta prioritet, med fokus på konkreta resultat som minskad nedskräpning och uppstädning samt förbättrade avfallshanteringssystem.

Portfölj

Två större bilaterala insatser inom vattensektorn har inletts under året, ett med den relativt nybildade vattenresursmyndigheten (AMBU)⁴⁴, med syfte att stärka deras kapacitet och organisation, ett annat med myndigheten för vatten, avlopp och avfallsinvesteringar (AKUM)⁴⁵ med syfte att ta fram långsiktiga investeringsplaner och övergångsplaner för införande av EU:s dricksvatten- och avloppsdirektiv, som förväntas bli bland de dyraste och mest komplicerade för Albanien att leva upp till inom miljöområdet. Ett nytt projekt inom avfallssektorn⁴⁶ har också inletts, med syfte att ta fram en realistisk nationell modell för källsortering av hushållsavfall. Samtliga tre projekt befinner sig i tidigt genomförandeskede.

4. Implikationer för den nuvarande strategin

4.1. Implikationer

Med hänsyn till att förhandlingsprocessen inför Albanien anslutning till EU nu befinner sig i ett kritiskt skede, föreslås att stödet till Albanien närmande till EU behålls som ett övergripande mål när den nya strategin genomförs. Detta har också efterfrågats av den albanska regeringen. Med hänsyn till den tidigare beskrivna negativa utvecklingen när det gäller korruption och biståndseffektivitet, liksom den multidimensionella fattigdomen och i viss mån mänskliga rättigheter och yttrandefrihet, bör ett starkare fokus ligga på dessa områden under genomförandet av den kommande strategin.

⁴³ EU:s framstegsrapport 2020.

⁴⁴ Insats 12330 Support WRMA Albania

⁴⁵ Insats 13092 Planning water and wastewater for EU-negotiations

⁴⁶ Insats 14280 Household source separation -National model

När det gäller området miljömässigt stöd har portföljen genomgått relativt stora förändringar under de senaste två åren och det finns ett behov av att befästa den. Den nuvarande portföljen har ett starkt fokus på samarbete med ministeriet och med några få myndigheter, vilket ger upphov till en portföljrisk om ägarskapet eller prioriteringarna skulle försvagas eller ändras från regeringens sida. Miljö och jämställdhet är två prioriterade områden som skulle kunna stärkas ytterligare och bli ännu mer strategiska. För att ytterligare förbättra resultaten av våra utvecklingsinsatser behöver vi öka synergierna mellan olika strategimål.

Genomförandet av den nya strategin 2021-2027 kommer att påbörjas under det första kvartalet 2022 och den kommer att styra arbetet under de närmaste sju åren. Multidimensionell fattigdomsanalys och strävan efter demokratisering kommer att i högre grad införlivas i den nya strategiplanen.

Det framtida samarbetet med Albanien kommer att bygga på våra erfarenheter av tjugo års utvecklingssamarbete i landet. Sverige är en respekterad partner som uppskattas för sitt långsiktiga engagemang, sin flexibilitet och för att vårt arbete är värderingsdrivet. Vi ska därför:

- bibehålla ett starkt fokus på stöd till närmande till EU och behålla EU-anslutningsprocessen som en drivkraft för förändring och resultat som vi vill uppnå inom ramen för strategin.
- identifiera andra områden, med SANE 27 som förebild, för att stödja anpassningen till EU:s regelverk och förberedelserna inför EU-förhandlingarna.
- framhålla integritet och korruptionsbekämpningsåtgärder i dialogen med partners och om möjligt inkludera åtgärder mot korruption i de nya insatser som ska godkännas.
- undersöka möjligheterna att införa ett system för garantier för nystartade företag och för små och medelstora företag, för att underlätta tillgången till finansiering för mer utsatta grupper.
- öka effektiviteten i utvecklingssamarbetet ytterligare genom att samarbeta med andra likasinnade givare.
- se till att marknadssystemutveckling och marknadsutveckling för fattiga utgör den centrala delen av initiativen inom den privata sektorn med möjlighet att få en bra katalysatoreffekt för att nå de allra fattigaste.
- undersöka olika sätt att arbeta med unga människor och skapa ekonomiska möjligheter för den gruppen för att kunna erbjuda incitament för att skapa sig en framtid inom landet.
- identifiera nya partners och insatser för att bidra ytterligare till stödområdet inkluderande och fredliga samhällen som beskrivs i den nya samarbetsstrategin.
- bidra mer till innehålls- och arbetsdelen för de EU-finansierade programmen för att mobilisera finansiering och öka deras och de svenska programmens effektivitet och förbättra resultaten.
- i viss mån bredda miljöportföljen vad gäller genomförandeformer och partners. Fokuset på stöd till EU närmandet bör behållas. Möjligheterna till relevant stöd för klimatanpassning och begränsning av klimatförändringarna bör undersökas tvärgående i portföljen som helhet.